ΠΤ. Οι περισσότεροι συμφωνούν ότι το να μιλάμε είναι καλό, το να επιστρέφουν στο τραπέζι είναι καλό. Το ερώτημα είναι αν έχουμε καμία ελπίδα αυτό να βγάλει κάπου και αν από αυτά που είδαμε χθες, γιατί δεν ξέρουμε τι συζητήθηκε μέσα, αλλά από την περιρρέουσα ατμόσφαιρα, μπορούμε να έχουμε, ας πούμε, μια έστω συγκρατημένη αισιοδοξία ή όχι;

ΛΤ. *Να απαντήσω στα δύο θέματα που αναδείξατε. Πρώτον, είναι καλό να μιλάμε ή όχι; Εγώ ανήκω στην κατηγορία των ανθρώπων που πιστεύουν πως πάντοτε είναι καλό να μιλάς. Ο διάλογος είναι καλύτερος από τις εναλλακτικές λύσεις. Μέσα σε αυτή την κατηγορία, υπάρχουν δύο υποκατηγορίες. Είναι αυτοί που μιλάνε για να μιλάνε και δεν επιδιώκουν ουσιαστικά λύση. Μιλάνε για να δείχνουν στους άλλους ότι έχουν καλή διάθεση και είναι υπέρ του διαλόγου. Και είναι και αυτοί που μιλάνε για να καταλήξουν σε λύσεις. Εγώ, προσωπικά, ανήκω στην τελευταία κατηγορία. Το ερώτημα δεν είναι απλώς να μπούμε στις διερευνητικές συνομιλίες, αλλά με την προϋπόθεση ότι και οι Τούρκοι πραγματικά ενδιαφέρονται, να επιδιώξουμε λύση. Αυτό δεν είναι σαφές. Αν διαβάσει κανείς τα άρθρα που δημοσιεύονται στον ελληνικό τύπο, αν ακούσει τις διάφορες δηλώσεις, πολλοί από τους συμπατριώτες μας που φαινομενικά είναι υπέρ του διαλόγου λένε ότι «Δεν πειράζει, ας μιλήσουμε, δεν έχουν κόστος οι διερευνητικές. Ας δείξουμε στους Ευρωπαίους και τους Αμερικανούς ότι εμείς πιστεύουμε στον διάλογο, αλλά δεν βιαζόμαστε». Αυτά όμως έχουν ένα τεράστιο κόστος. Η μη λύση έχει κόστος μεταξύ άλλων και οικονομικό τόσο για την Ελλάδα όσο και για την Τουρκία. Παράδειγμα, οι εξοπλισμοί.*

ΠΤ. Υπάρχει από την άλλη πλευρά το ερώτημα, ωραία λύση, αλλά λύση που να καλύπτει όλα αυτά που εμείς θεωρούμε δικαίως δικά μας, είναι πολύ δύσκολο να επιτύχουμε είτε με διαπραγματεύσεις είτε προσφεύγοντας στο διεθνές δικαστήριο. Θα την ακούτε αυτή την ένσταση πολύ, ιδίως τις τελευταίες ημέρες

Δεν μπορώ να πω με σιγουριά, τι ακριβώς θέλουν οι Τούρκοι. Διότι η απέναντι πλευρά έχει πολύ συχνά μια αντιφατική πολιτική, μια στο καρφί και μια στο πέταλο. Μια ξεκινάει με τελείως μαξιμαλιστικές, τρελές επιδιώξεις, άλλοτε χαμηλώνει τον τόνο και λέει «Μιλάμε συγκεκριμένα για πράγματα που μπορούν να μας οδηγήσουν σε έναν έντιμο συμβιβασμό». Εγώ, τουλάχιστον, θα ήθελα αν δοκιμάσω αν οι Τούρκοι εννοούν ότι θέλουν μια πραγματική λύση που να ικανοποιεί και τις δύο πλευρές

Αποδέχομαι όμως ότι οποιαδήποτε συζήτηση με τους Τούρκους που ξεκινάει με τις θαλάσσιες ζώνες, αναπόφευκτα περιέχει και μια συζήτηση περί χωρικών υδάτων. Μην κρυβόμαστε πίσω από το δάχτυλο μας. Η συζήτηση περί θαλάσσιων ζωνών αναπόφευκτα οδηγεί και σε συζήτηση περί χωρικών υδάτων. Δεν γίνεται να μιλήσεις για υφαλοκρηπίδα και ΑΟΖ, χωρίς να ξεκαθαρίσεις ποια είναι τα χωρικά σου ύδατα. Η ελληνική θέση εδώ κι δεκαετίες είναι ότι εμείς διατηρούμε το αναφαίρετο νομικό δικαίωμα να επεκτείνουμε στα 12 μίλια, αλλά δεν το κάνουμε. Δεν το κάνουμε, γιατί οι Τούρκοι απειλούν και γιατί άλλες χώρες, εκτός της γειτονιάς μας, δεν το θέλουν. Άρα, πολλοί συμπατριώτες μας φαίνεται να προτιμούν ένα θεωρητικό δικαίωμα, το οποίο δεν εφαρμόζεται, από μία πρακτική λύση που μπορεί να ικανοποιεί και τις δύο πλευρές.

Το Αιγαίο είναι μια μεγάλη θάλασσα με πάρα πολλά ελληνικά νησιά. Αυτό, προφανώς, δημιουργεί δικαιώματα για την Ελλάδα. Το κρίσιμο ερώτημα είναι αν στο Αιγαίο η διαχωριστική γραμμή είναι ανάμεσα στο τελευταίο ελληνικό νησί στα ανατολικά και τις ακτές τις Τουρκίας, ή αν έχουν και μερικά δικαιώματα οι Τούρκοι λόγω της εκτεταμένης ακτογραμμής που διαθέτουν. Σε αυτό το ερώτημα, αν θέλουμε να είμαστε ειλικρινείς με τον

εαυτό μας, θα πρέπει να δώσουμε μια απάντηση. Δεν λέω να βγούμε από την αρχή και να πούμε τι είμαστε διατεθειμένοι να δώσουμε στους Τούρκους. Προφανώς, όταν μπαίνεις σε μια διαπραγμάτευση, δεν διευκρινίζεις μέχρι που μπορείς να πας. Ορίζεις τις κόκκινες γραμμές αλλά δεν εξηγείς μέχρι που είσαι διατεθειμένος να πας μεταξύ μαξιμαλιστικών θέσεων και κόκκινων γραμμών. Πρέπει όμως να ξεκαθαρίσουμε στο μυαλό μας ποια είναι η απάντηση που δίνουμε στο αρχικό ερώτημα. Θέλουμε να το συζητήσουμε αυτό ή όχι;

ΠΤ. Υπάρχει μια πρόσφατη διατύπωση του Έλληνα Πρωθυπουργού του κυρίου Μητσοτάκη, σε μία συνέντευξη που είχε δώσει στα Νέα προ ολίγων μηνών, όπου έλεγε ότι αν δεν αναγνωρίζαμε ότι κάποια δικαιώματα έχει και η Τουρκία δεν θα προσερχόμασταν σε διάλογο, δεν θα είχε νόημα να το κάνουμε, αν δεν αναγνωρίζαμε και αυτοί κάποιου είδους δικαιώματα έχουν και εδώ. Αυτή είναι μία θέση, κατά την γνώμη σας, που είναι κοινής αποδοχής ή την αμφισβητούμε;

ΛΤ. *Νομίζω ότι η θέση του πρωθυπουργού είναι πολύ σαφής και, αν μου επιτρέπετε κατά την ταπεινή μου άποψη, πολύ σωστή. Το πρόβλημα είναι ότι αυτήν την άποψη δεν την συμμερίζονται πάρα πολλοί συμπατριώτες μας και φοβούμαι επίσης πάρα πολλοί εντός του κυβερνητικού κόμματος. Παράδειγμα, δεν χρειάζεται να σας το θυμίσω, τι είπε ο κύριος Σαμαράς, πρώην πρωθυπουργός, σε συνέντευξη του στην Καθημερινή της Κυριακής, αλλά δεν είναι ο μόνος.*

ΠΤ. Η χθεσινή μέρα σημαδεύθηκε από αυτές τις δυο κινήσεις της Τουρκικής πλευράς. Πρώτον η αλλαγή του τόπου συνάντησης που είχε έναν συμβολισμό, το ότι από ένα ξενοδοχείο ουδέτερο πήγαν σε ένα ιστορικό κτήριο το οποίο είναι επίσης κυβερνητικό κτήριο, είναι κτήριο της Προεδρίας, το ιστορικό Ντολμά Μπαχτσέ και επίσης ότι παρέστη ο πιο στενός συνεργάτης του Τούρκου Προέδρου δηλαδή το δεξί του χέρι και το αυτί. Πως θα τα ερμηνεύατε εσείς;

ΛΤ. *Είναι σαφές το μήνυμα, αν το εννοούν βέβαια, ότι ο πρόεδρος της Τουρκίας θέλει να αναβαθμίσει τις συνομιλίες και δείχνει ότι ο ίδιος θέλει να έχει μία συμμετοχή, δηλαδή επενδύει ο ίδιος. Το εννοεί ή όχι, δεν το ξέρω, πάντως αυτό είναι το μήνυμα που περνάει. Στέλνοντας τον προσωπικό του σύμβουλο, που δεν ήταν στο πρόγραμμα να συμμετάσχει στις συνομιλίες αυτές, και πηγαίνοντας τους όλους σε ένα ιστορικό παλάτι στην Κωνσταντινούπολη, υποθέτω, θέλει να δείξει ότι αυτό μετράει για αυτόν και σε αυτό επενδύει. Ας το δοκιμάσουμε.*

Αυτό που θα ήθελα να προσθέσω είναι πως μέχρι τώρα - και ελπίζω να συνεχιστεί αυτό - δεν υπάρχουν διαρροές. Ο καλύτερος τρόπος για να τινάξεις στον αέρα τις διερευνητικές συνομιλίες είναι να αρχίσεις να κάνεις επιλεκτικές διαρροές.